

Teze výzvy 3.3 – Centra transferu technologií

Oblast podpory 3.1 – Komericializace výsledků výzkumných organizací a ochrana jejich duševního vlastnictví

Prioritní osa 3 – Komericializace a popularizace VaV Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace

Základní východiska pro zacílení připravované výzvy 3.3

Efektivní využívání výsledků výzkumu a vývoje je jednou z hlavních konkurenčních výhod, zvláště pak v evropských zemích nedisponujících jinými relevantními zdroji než znalostmi. Význam investic do výzkumu a vývoje pro konkurenceschopnost států či regionů byl opakovaně doložen celou řadou studií a analýz¹.

Důležitým mechanismem, který podporuje využívání výsledků VaV a konkurenceschopnost ekonomiky prostřednictvím zavádění inovací, je kvalitně fungující systém transferu technologií, tedy systematické a pravidelné aplikace výsledků VaV do výrobků, služeb, procesů a podnikatelských systémů a zprostředkování smluvního výzkumu. Efektivní transfer technologií představuje potenciální zdroj příjmu pro výzkumné organizace a současně zvyšuje návratnost prostředků vložených do výzkumu pro společnost.

Účinná komercializace znalostí a výsledků výzkumných pracovišť podporovaných z veřejných zdrojů je v České republice limitovaná zejména nedostatkem zkušeností a malým počtem specialistů schopných nastavit a řídit systémy transferu technologií a propojovat výzkumnou a aplikační sféru. Přizpůsobit je nutné rovněž systém interních pravidel výzkumných institucí, a to zejména v oblasti rozhodování a také zvyšovat motivaci ke spolupráci s aplikační sférou.

Zahraniční zkušenosti dále dokládají, že zásadní význam pro úspěšné nastavení transferu technologií má jednoznačná podpora (nejen deklarovaná, ale i prakticky naplňovaná) ze strany vedení výzkumných organizací a jeho ochota skutečně vyjít vstříc potřebám aplikační sféry. Specifickou roli při zakládání, restrukturalizaci či posílení stávajících Center transferu technologií (dále také „CTT“) hraje i jejich pozice

¹ Evropská komise (2005): Impact Assessment and Ex-Ante Evaluation (Annex to Proposal for the Council and European Parliament decisions on the 7th Framework Programme), 119s.

a vztah k ostatním podpůrným organizacím v regionu (inkubátory, inovační centra, rozvojové agentury, odvětvové asociace apod.).

Pro zdárné fungování spolupráce mezi výzkumnými organizacemi a aplikační sférou jsou proto nezbytné přinejmenším níže uvedené předpoklady:

- přítomnost odborníků pro realizaci samotného transferu technologií, kteří průběžně vyhledávají a identifikují nové poznatky uvnitř výzkumné organizace a navrhují nejvhodnější postupy komercializace daného VaV výstupu / nové technologie (tj. např. formou založení firmy, či postoupení licence či metodou prostého zprostředkování smluvního výzkumu);
- kvalitní nastavení vnitřních předpisů a pravidel uvnitř výzkumné organizace tak, aby transfer technologií probíhal co nejrychleji a nejefektivněji a aby pravidla byla atraktivní a motivující jak pro výzkumníka, tak pro aplikační sféru;
- posilování kontaktů se zástupci aplikační sféry s cílem průběžně vyhodnocovat poptávku a zohlednění potřeb aplikační sféry v dalším směřování činnosti výzkumné organizace;
- existence motivačních nástrojů, které zvýší zájem výzkumníků o spolupráci s aplikační sférou a současně i zájem aplikační sféry o spolupráci a usnadní jí vyhledání vhodných partnerů;
- vzdělávání a tréninkové aktivity posilující povědomí výzkumníků (event. též studentů) o možnostech komercializace a podmínkách a pravidlech využití a ochrany duševního vlastnictví.

Na tyto, ale i další poznatky reaguje připravovaná výzva číslo 3.3 - Centra transferu technologií, která má za cíl mimo jiné maximalizovat přínosy z realizace projektů financovaných z prioritních os 1 a 2 Operačního programu výzkum a vývoj pro inovace.

Zaměření podpory

Hlavním cílem připravované výzvy 3.3 – Centra transferu technologií je podpora projektů, které zajistí **nastavení procesů** pro transfer technologií a poté samotný **rozvoj transferu technologií**. V rámci budoucí výzvy budou podpořeny projekty zaměřené jak na **zakládání nových CTT**, tak na **rozvoj a stabilizaci stávajících**.

Plánována je proto podpora aktivit směřujících k naplnění všech výše uvedených předpokladů pro dobře fungující systém transferu technologií, konkrétně pak:

- aktivity vedoucí k vypracování nebo revizi interních postupů výzkumných organizací pro oblasti nakládání s duševním vlastnictvím a komercializace s cílem vytvořit motivační podmínky a zvýšit povědomí o nich mezi výzkumníky;
- vytvoření a/nebo posílení týmů specializovaných odborníků – materiálně technické zabezpečení a pokrytí mzdových nákladů pro kvalitní odborníky v oblasti transferu technologií (s možností nadstandardních mezd u pracovníků s doloženými zkušenostmi), a to jak pracovníků interních, tak externích;
- podpora činností směřujících k posílení vazeb na aplikační sféru jako je vyhledávání partnerů/odběratelů, pořádání specializovaných akcí a účast na nich (konference, networkingové akce, mezinárodní odborné výstavy apod.), nákup specializovaných služeb (průzkum trhu, posouzení tržního potenciálu, apod.).

V rámci posuzování projektů bude brán ohled zejména na dostatečně konkrétní analýzu aktuálního stavu komercializace uvnitř výzkumné organizace, navazující realistický návrh rozvoje systému transferu technologií a strategii výzkumné organizace v oblasti komercializace. Výzkumná organizace doloží vysokou prioritu připravovaného projektu CTT a ochotu podílet se na finanční udržitelnosti centra. Důraz bude kladen dále na personální zajištění realizace projektu a zasazení aktivit transferu technologií do regionálního, celostátního a mezinárodního kontextu (doložení reálné spolupráce s dalšími relevantními aktéry v regionu a v rámci ČR, případně s aktéry zahraničními).

Další ustanovení

Délka trvání projektu: 3 roky od vydání Rozhodnutí o poskytnutí dotace.

Ukončení případné stavební části projektu: do 1 roku od vydání Rozhodnutí².

Velikost projektů: Minimální velikost způsobilých výdajů projektu je 15 mil. Kč a maximální výše způsobilých výdajů projektu je 75 mil. Kč.

² Stavební investice budou způsobilým výdajem za předpokladu, že jsou vynaloženy pouze na rekonstrukce a že žadatel má k dispozici veškerá nezbytná povolení na realizaci stavebních prací (tzn. zejména stavební povolení) v době předložení projektové žádosti.

Umístění projektů: Projekty musí být realizovány na území České republiky, mimo území hlavního města Prahy.

Příjemce: Subjektem s podílem na způsobilých výdajích projektu (tj. příjemce či partner) může být pouze výzkumná organizace splňující podmínky³ Rámce Společenství pro státní podporu výzkumu, vývoje a inovací (2006/C 323/01).

Zvláštní zřetel bude brán na stávající potenciál jednotlivých VaV institucí pro zřízení pracoviště: jen výzkumné organizace s dostatečným výzkumným výkonem (9000 bodů dle metodiky RIV za výsledky dosažené v roce 2009 – společně s partnery⁴) budou podpořeny.

V podmínkách výzvy bude stanoven požadavek, aby jeden subjekt měl v rámci této výzvy (jako žadatel/příjemce nebo partner) podíl na způsobilých výdajích pouze v jednom projektu.

Harmonogram: Vyhlášení výzvy se předpokládá v červenci 2010 a ukončení příjmu žádostí v listopadu 2010.

Modely uspořádání: pro založení či restrukturalizaci centra transferu technologií lze, dle zahraničních zkušeností, použít několik modelů uspořádání, například:

- Zřízení interního útvaru výzkumné organizace, nejčastěji na centrální úrovni (například pracoviště přímo podřízené rektorovi).

Příkladem tohoto uspořádání je centrum transferu technologií na ETH Zürich – ETH Transfer⁵. Tento útvar zajišťuje především následující služby:

- a) vyhledávání partnerů pro smluvní či kolaborativní výzkum a zprostředkování resp. řízení vztahu mezi VaV a aplikačním partnerem;*
- b) šíření povědomí o ochraně duševního vlastnictví, ochrana duševního vlastnictví, zprostředkování komercializace duševního vlastnictví;*
- c) asistence při zakládání technologicky orientovaných firem včetně spin-off firem.*

³ Při posuzování naplnění těchto podmínek se počítá s obdobným postupem jako v případě výzev v prioritních osách 1, 2 OP VaVpl (viz též Příručka pro žadatele v PO 1, 2)

⁴ Žadatel má možnost tuto hranici překročit samostatně ale také společně s partnery projektu. Pokud například žadatel sám disponuje 5000 body v RIV v roce 2009, má možnost k přípravě a realizaci projektu přizvat jednoho nebo více partnerů, kteří jednak disponují dostatečným objemem VaV výstupů vyjádřených v podobě bodů RIV a jednak povaha VaV činnosti žadatele a jeho partnerů skýtá možnost vytvoření vzájemných synergií / sdílení služeb CTT.

⁵ <http://www.vpf.ethz.ch/transfer/>

- Zřízení dceřiné společnosti, kde je zřizující výzkumná organizace jediným vlastníkem nebo se do vlastnické struktury zapojují další výzkumné organizace nebo i komerční firmy.

Příkladem tohoto uspořádání je společnost K.U.Leuven R&D⁶ – dceřiná společnost Katolické univerzity Lovan v Belgii. K.U Leuven R&D zajišťuje především tyto služby:

- a) vyhledávání partnera pro smluvní či kolaborativní výzkum a zprostředkování resp. řízení vztahu mezi VaV a aplikačním partnerem;*
- b) šíření povědomí o ochraně duševního vlastnictví, ochrana duševního vlastnictví, zprostředkování komercializace duševního vlastnictví;*
- c) asistence při zakládání spin-off firem, poskytování pre-seed a seed kapitálu (Gemma-Frisius Fund), poskytování inkubačních služeb pro začínající firmy;*
- d) propagace high-tech podnikání a inovací formou podpory networkingových iniciativ (např. LeuvenInc).*

Část služeb spojených s činností CTT lze jako doplněk vlastní činnosti CTT pořizovat od externích dodavatelů.

Každý model uspořádání, který je možné dle místních podmínek modifikovat, má své výhody a nevýhody. Při zvažování zakládání nového či restrukturalizaci stávajícího centra transferu technologií je nutné zvážit nejvhodnější model pro danou organizaci, a to i z hlediska řízení rizik, dosažení kritické velikosti komerčně využitelných výsledků, akceschopnosti pracoviště či vnímání pracoviště ze strany firem (důležitý je princip „one-stop–shop“) či ze strany výzkumníků.

Pro hlubší analýzu dobrých praxí lze doporučit níže uvedenou literaturu.

Literatura

Oblast transferu technologií a komercializace je v ČR i přes zvýšený zájem v posledních letech stále oblastí poměrně novou a málo rozvinutou. Navržený seznam literatury má za cíl žadatelům přiblížit danou problematiku, poskytnout inspiraci (především zahraniční) pro přípravu projektů a dát základní orientaci v různých přístupech a nástrojích podporujících realizaci transferu technologií v zemích a institucích, které mají v tomto ohledu již bohatší zkušenosti.

⁶ <http://ird.kuleuven.be/index.htm>

1) Projekt EF TRANS - Efektivní transfer znalostí a poznatků z výzkumu a vývoje do praxe a jejich následné využití

Jedná se o jeden z tzv. „systémových projektů“ financovaných z OP VK, jehož cílem je poskytnout doporučení pro řešení některého ze systémových problémů v oblasti terciárního vzdělávání. Cílem projektu EF-TRANS je nastavit a pomoci realizovat efektivní transfer přenosu znalostí tvořených v rámci výzkumných a vývojových aktivit do praxe. Projekt bude realizován až do roku 2012, nicméně dílčí výstupy z něj jsou (a dále budou) k dispozici již v předstihu. Doporučujeme proto sledovat jeho webové stránky.

<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/ipn-pro-oblast-terciarniho-vzdelavani-vyzkumu-a-vyvoje/efektivni-transfer-znalosti>

V tuto chvíli jsou k dispozici tyto sady dokumentů:

- A) Analýza dopadů změn právního prostředí a dopadů reformy systému výzkumu, vývoje a inovací na vnitřní předpisy veřejných vysokých škol a veřejných výzkumných institucí a na jejich aktivity
- B) Příklady dobré praxe ze zahraničí

<http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy/ipn-pro-oblast-terciarniho-vzdelavani-vyzkumu-a-vyvoje/efektivni-transfer-znalosti/analyzy> (naposledy dosaženo 29. dubna 2010)

2) Web Evropské komise, kde je k dispozici celá řada inspirativních dokumentů a doporučení týkajících se ochrany duševního vlastnictví, vnitřních pravidel a doporučených postupů pro oblast komercializace a spolupráce mezi výzkumnými organizacemi a firemní (resp. aplikační) sférou:

http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/ipr_en.htm#3 (naposledy dosaženo 31. března 2010)

Z této knihovničky doporučujeme zejména tyto dokumenty:

„Responsible Partnering Handbook“ – dokument vypracovaný společnými silami Evropské univerzitní asociace (EUA), ProTon (síť organizací zabývajících se profesionálně transferem technologií), EIRMA (European Industrial Research Management Association) a EARTO (European Association of Research and Technology Organisations) obsahující obecná pravidla, která by měla být dodržována při spolupráci mezi výzkumnými organizacemi a aplikační sférou

<http://www.responsible-partnering.org/library/rp-2005-v1.pdf>

"Guidelines on Developing Intellectual Property Policy for Universities and R&D Organizations" – dokument s praktickými doporučeními pro nastavení podmínek transferu technologií pro výzkumné organizace zpracovaný WIPO (World Intellectual Property Organisation)

http://www.wipo.int/uipc/en/guidelines/pdf/ip_policy.pdf

"Improving knowledge transfer between research institutions and industry across Europe: embracing open innovation" – obdobný dokument vypracovaný EK.

http://ec.europa.eu/invest-in-research/pdf/download_en/knowledge_transfe_07.pdf

3) Branscomb, L. M a kol. (2002): Between Invention and Innovation. Department of Commerce. 153s.

http://tsapps.nist.gov/ts_sbir/resources/gcr02-841.pdf (naposledy dosaženo 6. února 2010).

4) Evropská komise (2000): Getting more innovation from public research. 99s.

http://cordis.europa.eu/innovation-policy/studies/tt_study1.htm

(naposledy dosaženo 6. února 2010).

5) Evropská komise (2007): Regional Research Intensive Clusters and Science Parks. 146s.

http://ec.europa.eu/research/regions/pdf/sc_park.pdf (naposledy dosaženo 6. února 2010)